

TIBERIU TĂNASE

LEGIONARISM VS. COMUNISM

Considerații privind raporturile
dintre Mișcarea Legionară
și Partidul Comunist Român
în perioada **1941-1948**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Universul Academic

Nicio parte din această volum și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse sau transmise, sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiare, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului.

Ediție publicată de Editura **Universul Academic**

Copyright © 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TĂNASE, TIBERIU

**Legionarism versus Comunism: considerații privind
raporturile dintre Mișcarea Legionară și Partidul Comunist
Român în perioada 1941-1945 / Tiberiu Tănase. - București:**
Universul Academic, 2019
Conține bibliografie
ISBN 978-606-9062-14-2

32

CUPRINS

Prefață.....	7
Introducere.....	9
1. Principalele trăsături ale statului totalitar	13
2. Infiltrarea comuniștilor în Mișcarea Legionară în perioada statului național – legionar (14 septembrie 1940 - 23 ianuarie 1941).....	16
3. Acțiuni ale comuniștilor infiltrați în Mișcarea Legionară în timpul rebeliunii din 21-23 ianuarie 1941	19
4. Noile raporturi legionari – comuniști după rebeliunea legionară din 21–23 ianuarie 1941	24
5. Reorientarea unor elemente legionare spre PCR în perioada asaltului comuniștilor la putere, 1944-1945	30
6. Concluzii	41
Anexa documentară	45
Lista abrevierilor	105
Bibliografie.....	109

PREFAȚĂ

Cartea analizează raporturile dintre Mișcarea Legionară și Partidul Comunist Roman în perioada 1941–1948, în baza caracteristicilor comune, dar și specifice ale acestor mișcări de tip totalitar.

În acest sens, consideram importante următoarele aspecte:

- *infiltrări ale comuniștilor în Mișcarea Legionară, recuperarea elementelor comuniste infiltrate în Mișcarea Legionară și încercările de atragere a legionarilor în P.C.R.;*
- *infiltrări ale legionarilor în P.C.R. după data de 23 August 1944, reorientarea unor elemente legionare spre P.C.R. în perioada anilor 1944–1945 a asaltului comuniștilor la putere, așa-zisul pact dintre legionari și comuniști precum și primirea legionarilor în P.C.R.;*
- *măsuri represive declanșate de autoritățile comuniste dirijate de la Moscova împotriva legionarilor după data de 6 martie 1945;*
- *represiunea Mișcării Legionare, formal desființată prin Decretul-Lege nr. 314 din 14 februarie 1941 și inclusă de autorități, după data de 23 August 1944, în categoria organizațiilor prohitleriste de tip fascist, deși la procesul de la Nürnberg ea nu a fost inclusă în această categorie.*

În concluzie, pledăm pentru o atitudine echilibrată conform căreia raporturile dintre *Mișcarea Legionară și Partidul Comunist, a reprezentat o realitate istorică ce merită o analiză bazată pe documente din arhive, așa cum sunt și cele prezentate în anexa lucrării.*

Referitor la documentarea asupra acestei lucrări menționăm seria documentelor inedite din arhivele românești, prezentate în anexa lucrării, și care au fundamentat argumentația analizei raporturilor dintre legionari și comuniști pe baza unor dovezi imposibil de contestat.

INTRODUCERE

Activitatea Mișcării Legionare (M.L.) după 23 ianuarie 1941 și până în 1948, este o perioadă în care legionarii au fost împărțiți între cei fugiți peste graniță (în Germania), cei aflați în închisori și cei rămași – temporar – în libertate. Deși, *Mișcarea* cunoștea puternice frământări interne, legionarii au continuat să se manifeste activ.

În această perioadă se vor cristaliza cele două curente apărute chiar înaintea rebeliunii, *codrenist* și *simist*, mai multe grupări și fracțiuni. Desigur, aceste divizări – determinate de lupta pentru putere, dar și de activitatea organelor de represiune ale statului – au demonstrat lipsa de unitate la nivelul conducerii legionare. Lupta pentru putere, deși nu a fost în beneficiul *Mișcării*, a scos totuși în evidență, o anumită rezistență a acesteia, unii legionari refuzând să predea armele chiar și după pierderea sprijinului extern de care se bucuraseră din partea Germaniei.

După Actul de la 23 August 1944 și până în anul 1948, activitatea principalelor grupări și fracțiuni legionare a continuat, numărul grupurilor în cadrul M.L. ajungând la sfârșitul anului 1945, numai în țară, după unele documente la șapte, conduse de:

- 1) Nicolae Petrașcu;
- 2) Radu Mironovici;
- 3) Dumitru Grozea;
- 4) Horațiu Comănicu;

5) „Grupul oportuniștilor” – condus de foștii membri ai guvernului Ion Gigurtu;

6) ramura codrenisto-simistă;

7) restul masei legionare, care a sfârșit prin a se înscrie în partidele istorice și democratice, în special P.S.D. – Rădăceanu, Frontul Plugarilor și Partidul Național Popular¹.

Este știut că în străinătate, dintre grupurile legionare, mai cunoscut a fost cel condus de Horia Sima, dar mai existau și alte grupări precum grupul Papanace-Mille Lefter. Aceste fracțiuni aveau și aderenți în țară, angajați de asemenea în lupta pentru putere și preluarea conducerii supreme a tuturor grupurilor legionare.

Horia Sima – considerat continuatorul lui Corneliu Zelea Codreanu la conducerea M.L.² a fost contestat inițial chiar din epoca Statului Național-Legionar de profesorul Ion Zelea Codreanu, tatăl lui Corneliu Zelea Codreanu (căpitanul), inginerul Virgil Ionescu și de C. Dumitrescu-Zăpadă și apoi, în cursul celui de-al doilea exil legionar în Germania din 1941-1944, de Constantin Papanace.

În ansamblu, activitatea lui Sima este dominată de bănuiala cooperării cu Mihai Moruzov³, șeful Serviciului Secret de Informații (SSI)⁴

¹ *Cartea Albă a Securității*, vol. I, cap. III, Reprimarea foștilor legionari, p. 50.

² Horia Sima – comandant ajutor, comandant general de la 6 septembrie 1940 – moare în noaptea de 24 spre 25 mai 1993 – vezi, Buzatu, Gheorghe; Ciucanu, Corneliu; Iordache, Cristian, *Radiografia Dreptei Românești (1927-1941)*, Editura FF PRESS, București, 1996, p.63; *Cartea Albă a Securității*, vol. I, cap. III, Reprimarea foștilor legionari, p. 50.

³ Tiberiu Tănase, Mihail Moruzov, alias „inginerul Mihail Ștefănescu”, <https://www.art-emis.ro/personalitati/mihail-moruzov-alias-inginerul-mihail-stefanescu>, în revista Art Emis 08 Februarie 017..

⁴ Petre Pandrea – *Garda de Fier, Jurnal*, pp. 255-303, vezi și Cristian Troncotă, *Mihai Moruzov și frontul secret*, Editura Elion, București, 2004, pp. 307-309.

și de favorizarea (prin deciziile adoptate) uciderii lui Corneliu Zelea Codreanu⁵.

Memorialiștii legionari antisimisti⁶ îl acuză de radicalizarea Mișcării Legionare prin folosirea sistematică a mijloacelor violente, fapt ce a determinat apariția, în cadrul acesteia, a două curente: „codrenismul” și „simismul”⁷.

Raporturile dintre Mișcarea Legionară și Partidul Comunist Român în perioada 1941-1948, având în vedere anumite caracteristici comune, dar și specifice acestor mișcări de tip totalitar. În acest sens, ne referim la următoarele aspecte:

- infiltrări ale comuniștilor în Mișcarea Legionară, recuperarea elementelor comuniste infiltrate în Mișcarea Legionară⁸ și încercările de atragere a legionarilor în Partidul Comunist Român (PCR)⁹;
- infiltrări ale legionarilor în PCR după 23 August 1944 și reorientarea unor elemente legionare spre PCR în perioada asaltului puterii de către comuniști, 1944-1945; așa-zisul pact

⁵ Gheorghe Buzatu, op.cit., p. 136.

⁶ Profesorul Nicolae Iliescu, contestându-l pe Horia Sima a publicat o listă a antisimiștilor din care făceau parte comandanți ai Bunei Vestiri, senatorii legionari (profesorii Găzdar și Ion Protopopescu), comandanți legionari (Traian Boeru, Ionel Trifa), instructori legionari (Dumitru Grozea, Ion Zena, Ștefan Stilu etc.) - Nicoleta Iliescu (ed.), *Horia Sima și raporturile lui cu Mișcarea legionară. Documente*, București, 1993, p. 5-6.

⁷ *Evenimentele din ianuarie 1941 în Arhivele Germane și Române*, Editura Majadahonda, București, vol. I (1998), p. 757.

⁸ Arhivele Naționale ale României (ANR), București, Fond Direcția Generală a Poliției (DGP), Nota din 12 februarie 1941, Dosar 1/1941, fila 1.

⁹ Cu privire la atitudinea PCR după rebeliune față de legionari se poate consulta la Arhivele Naționale ale României, Fondul Prefectura Poliției Capitalei, Dosar 501/1943, fila 15.

dintre legionari și comuniști, precum și primirea legionarilor în rândurile organizației comuniste¹⁰.

- măsuri represive împotriva legionarilor după 6 martie 1945, declanșate de autoritățile comuniste dirijate de la Moscova¹¹.
- represiunea; Mișcarea Legionară, formal desființată prin Decretul-Lege nr. 314 din 14 februarie 1941 a fost inclusă de autorități, după 23 August 1944, în categoria *organizațiilor prohitleriste de tip fascist*¹², deși la procesul de la Nurenberg nu fusese luată o asemenea decizie.

În concluzie, putem afirma că Mișcarea Legionară a reprezentat pentru Partidul Comunist un concurent însemnat și incomod în lupta pentru putere, mai ales că, din 1936, legionarii constituiseră o nouă structură numită *Corpul Muncitoresc Legionar (CML)*, pentru a capta „masele muncitorești” și asupra căreia Partidul Comunist și-a concentrat majoritatea acțiunilor, considerând că pot deveni „o masă de manevră”, dar și „o forță de șoc” a PCR.

¹⁰ Arhivele Naționale ale României (ANR), Fond Direcția Generală a Poliției (DGP), Dosar 30/1941, fila 18 și Nota din 18 februarie 1941, Dosar 1/1941, fila 1.

¹¹ *Cartea Albă a Securității*, vol. I, cap. III, Reprimarea foștilor legionari, p. 53.

¹² Arhivele Naționale ale României, Fond Ministerul Propagandei Naționale, Presa Internă, Dosar 554/1941, fila 45, vezi și Dosar 96, fila 76.

1. PRINCIPALELE TRĂSĂTURI ALE STATULUI TOTALITAR

Sistemele totalitare au încercat prin folosirea unor mijloace coercitive să realizeze un fel de oameni-mașină, docili și dispuși la orice sacrificiu pentru cei aflați în fruntea sistemului, reușind doar parțial acest lucru, și în cadrul unor grupuri sociale restrânse, fanatizate cu mijloace de propagandă.

Carl J. Frederick și Z. Brezinski, în lucrarea *Totalitarian Dictatorship and Autocracy*, propun șase trăsături esențiale specifice statului totalitar: *o ideologie oficială, un partid unic de masă, condus de obicei de un singur om (a se vedea acele personalități exponente ale regimurilor totalitare - Hitler, Stalin, Mao etc.), o poliție de tip terorist, un monopol al comunicațiilor, un monopol al armelor (controlul total al forțelor armate), o economie dirijată de la centru (sub controlul direct al unor organisme de stat, supravegheate la rândul lor de serviciile secrete)*.¹³

Metodele și procedeele folosite atât de ML cât și de PCR (ambele organizații extremiste, de dreapta și respectiv de stânga) ne conduc la identificarea unor metode și mijloace comune, dintre care se pot menționa:

¹³ Vezi trăsăturile statului totalitar formulate de Carl J. Frederick, Z. Brezinski, în *Totalitarian Dictatorship and Autocracy*, Harvard University Press, 1956.

- folosirea zvonului și propagandei pentru discreditarea statului și a conducătorilor săi și prin specularea ideii naționale și a necesității luptei contra autorităților statului.
- paralizarea autorităților statului în folosul mișcării respective;
- înarmarea și folosirea unor elemente declasate pentru a se trece la acțiuni de stradă revoluționare (violente);
- promovarea unui sistem anarhic al „răsturnării valorilor”;
- utilizarea metodelor teroriste pentru cucerirea puterii politice.

Din punct de vedere al luptei, ML aplică principiile broșurii „*Revolta armată și războiul de stradă*”, curs predat la școala de propagandă a Internaționalei Comuniste de la Moscova. Această broșură a fost tradusă, adaptată și aplicată de Mișcarea Legionară, după următoarele principii: „*singură revolta armată este forma decisivă a luptei care poate să ducă proletariatul la victorie. Perioada care urmează imediat revoltei va fi teroarea, căci numai așa învingătorul va putea să mențină autoritatea sa*”. De aceea, Mișcarea Legionară dorea să aibă, pe lângă o poliție proprie și o armată proprie, cu care să cucerească puterea, inspirându-se din doctrina revoluționară comunistă.

Pornind de la caracteristicile statului totalitar formulate de Carl J. Frederick și Z. Brezinski și de la obiectivul urmărit de partidul-unic (comunist sau de extremă dreaptă), instaurarea unui regim totalitar pentru atingerea căruia trebuiau eliminați prin orice mijloace toți potențialii adversari, conform formulei „*cine nu e cu noi e împotriva noastră*” aplicată atât de legionari cât și de adepții extremei stângi, ne propunem ca în cercetarea *Raporturile dintre Mișcarea Legionară și Partidul Comunist Român în perioada 1941-1945*, să analizăm următoarelor aspecte:

- Infiltrarea comuniștilor în Mișcarea Legionară în perioada statului național-legionar;
- Acțiuni ale comuniștilor infiltrați în Mișcarea Legionară în timpul rebeliunii din 21-23 ianuarie 1941;
- Noile raporturi legionari – comuniști după evenimentele din 21-23 ianuarie 1941;
- Reorientarea unor elemente legionare spre PCR în perioada luptei pentru preluarea puterii în stat, 1944-1945.